

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
22/2160 - ÅST

Dato
26.04.2022

Svar på dokument 8:159 S (2020–2022) Representantforslag om å sikre oppreisning til mennesker som har vært utsatt for ulovlig tvangsmiddelbruk

Jeg viser til brev 5. april 2022 der justiskomiteen ber om departementets uttalelse i forbindelse med representantforslag 159 S (2021–2022) fra Ingvild Wetrhus Thorsvik, Guri Melby og Abid Raja fra Venstre. Representantene ber regjeringen utarbeide en forskrift som sikrer at mennesker som har blitt utsatt for ulovlig tvangsmiddelbruk i mindre narkotikasaker, blir gitt oppreisning uten en rimelighetsvurdering.

Bruk av tvangsmidler er blant statens mest inngripende tiltak overfor den enkelte, og feil og avvik på dette området er derfor alltid alvorlig. At feil avdekkes, og at det er åpenhet om de feil som er begått, er et av de sikreste tegnene på at en rettsstat fungerer. Det var derfor viktig at feilene som fremgår av Riksadvokatens rapport om politiets tvangsmiddelbruk i mindre alvorlige narkotikasaker, ble avdekket. Etter fremleggelsen av rapporten har jeg vært opptatt av hva som skal til for å sikre at praksis er i tråd med regelverket. Videre oppfølging må skje i både politi- og påtalemyndigheten, og flere tiltak er allerede iverksatt.

Forslaget om å utarbeide en ny forskrift som særlig regulerer oppreisning for ulovlig tvangsmiddelbruk i mindre alvorlige narkotikasaker, mener jeg er prinsipielt uheldig. Vi har allerede i dag en fungerende ordning som kan gi oppreisning etter strafforfølgning i straffeprosessloven kapittel 31. Ordningen er godt utredet og i samsvar med kravene etter den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK). Erstatningskravene behandles og avgjøres av Statens sivilrettsforvaltning, som også veileder om ordningen. Det kan også ytes bistand fra advokat til å fremsette kravet.

Personer som er ransaket ulovlig vil etter ordningen ha krav på oppreisning etter

straffeprosessloven § 447 andre ledd første punktum dersom det «fremstår som rimelig». Vilkåret forutsetter som et minimum et «inngrep av en viss betydning, for at oppreisning skal kunne gis», jf. Ot.prp. nr. 77 (2001–2002) side 55.

Likhets- og forutberegnelighetshensyn tilsier at rimelighetsvurderingen bør gjøres konkret, og at det ikke bør gis lempeligere oppreisningsregler for den aktuelle sakstypen slik stortingsrepresentantene foreslår. En slik særlig regulering vil kunne oppfattes som urimelig av personer som har blitt utsatt for lignende eller andre alvorlige forhold, men som ikke omfattes av forskriften. Det er også et poeng at vilkårene for innvilgelse av oppreisningen og nivået på oppreisningen bør stå i forhold til andre offentlige oppreisningsordninger, som voldsoffererstatningsordningen og rettfærdsvederlagsordningen, noe man går bort fra ved å fjerne rimelighetsvurderingen.

Etter min vurdering ivaretar dagens regelverk i tilstrekkelig grad hensynet til den enkelte som har vært utsatt for ulovlig tvangsmiddelbruk. Personer som mener seg urettmessig behandlet av politiet kan også benytte seg av den ordinære klageordningen i politiet, alternativt anmelde saken til Spesialenheten for politisaker dersom de mener det er begått straffbare tjenestefeil.

Med hilsen

Emilie Mehl